Puolustusvaliokunta

Tiistai 28.9.2021 klo 10.30—12.00

Läsnä
puheenjohtaja Ilkka Kanerva kok
varapuheenjohtaja Jari Ronkainen ps
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Hanna Holopainen vihr (5, 6, 7, 8) (4 osittain)
jäsen Eeva Kalli kesk (1, 2, 3, 4)
jäsen Mika Kari sd
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Jukka Kopra kok (3, 4, 5 osittain)
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Markus Mustajärvi vas
jäsen Juha Mäenpää ps
jäsen Veijo Niemi ps
jäsen Erkki Tuomioja sd

Sihteerit
valiokuntaneuvos Heikki Savola

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 11 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2020
Kertomus K 17/2021 vp

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Asia on saapunut puolustusvaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten perustuslakivaliokunnalle. Määräaika: 1.12.2021.

Valiokunta päätti, ettei asian K 17/2021 vp johdosta ryhdytä toimenpiteisiin.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

Valmis
5.4

4. Valtioneuvoston puolustusselonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 8/2021 vp

Merkittiin tiedoksi, että seuraavat asiantuntijat on kuultu epävirallisessa etäkokouksessa 24.9.2021:

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- suurlähettiläs Teemu Tanner, ulkoministeriö
- suurlähettiläs Jukka Siukosaari, ulkoministeriö

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- pääministeri Sanna Marin
- kansainvälisten asioiden erityisavustaja Lauri Voionmaa, valtioneuvoston kanslia

5. Valtioneuvoston selvitys: Suomen osallistumisen vahvistaminen EU:n sotilaallisen kriisinhallinnan koulutusoperaatiossa Malissa

Valtioneuvoston UTP-selvitys UTP 26/2021 vp

Merkittiin tiedoksi, että seuraavat asiantuntijat on kuultu epävirallisessa etäkokouksessa 24.9.2021:

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- turvallisuuspolitiikan ja kriisinhallinnan yksikön päällikkö Minna Laajava, ulkoministeriö
- yleisen turvallisuuspolitiikan tiiminvetäjä Lauri Hirvonen, ulkoministeriö
- vanhempi osastoesiupseeri Mikko Lehto, puolustusministeriö
- osastoesiupseeri; majuri Jarkko Pelkonen, Pääesikunta

Valiokunta hyväksyi kannanoton: Suomi on osallistunut EU:n sotilaalliseen EUTM Mali – kriisinhallintaoperaatioon sen perustamisvuodesta 2013 lähtien. EUTM Malin tehtävänä on Malin asevoimien (FAMA) kouluttaminen ja neuvonanto. Ulkoasiainvaliokunnalle annetun selvityksen mukaan tarkoituksena on laajentaa EUTM Mali -operaation toiminta-aluetta G5 Sahelin alueella (Burkina Faso, Mali, Mauritania, Niger ja Tšad) ja tukea myös G5-maiden kansallisia asevoimia. EUTM Malin toimintaa ollaan parhaillaan ulottamassa myös Nigeriin. Voimassa olevan päätöksen mukaisesti Suomi osallistuu operaatioon enintään 12 sotilaalla. Selvityksen mukaan Suomi kasvattaa osallistumistaan operaatiossa noin 20 sotilaaseen vuoden 2021 aikana ja edelleen noin 55 sotilaaseen vuoden 2022 aikana. Valiokunta huomauttaa, että tällöin siitä tulee Suomen kolmanneksi suurin kriisinhallintaoperaatio Libanonin UNIFIL- ja Irakin OIR-operaation jälkeen. Vahvistukset kohdennetaan selvityksen mukaan erityisesti Nigeriin, jossa toimisi vuoden 2022 aikana noin 40 suomalaissotilasta. Selvityksessä tuodaan esiin, että vaarallisimpia suomalaisjoukkoihin kohdistuvia uhkia ovat tukikohtia vastaan tehtävät monimuotohyökkäykset, epäsuora tuli sekä välillinen uhka terrori-iskusta pääkaupunki Bamakossa. Itsemurhaiskut ovat Malissa vielä edelleen varsin harvinaisia, mutta niitä on käytetty merkittävissä iskuissa. Selvityksessä arvioidaan, että turvallisuustilanne ei todennäköisesti heikkene Keski-Malissa seuraavan puolen vuoden aikana, vaikkakin tilannetta rauhoittavat paikalliset sopimukset

asukkaiden ja radikaali-islamistien kanssa sekä turvallisuusjoukkojen aiempaa kurinalaisempi toiminta ovat varsin hauraalla pohjalla.Suomen operaatio-osallistumisen näin merkittävä vahventaminen selvitysmenettelyn kautta ei ole valiokunnan mielestä ongelmaton ratkaisu. Operaation konkreettiset päämäärät, operaation toiminta-alueeseen sekä turvallisuustilanteeseen liittyvät tarkemmat kysymykset jäävät selvityksessä pitkälti auki. Valiokunta toteaa, että EUTM -operaatioon osallistuminen käynnistettiin selvitysmenettelyn kautta vuonna 2013 ilman, että koko eduskunta olisi voinut arvioida osallistumisperusteita. Selontekomenettelyä operaation huomattavan vahventamisen ja maantieteellisen laajentamisen osalta olisi valiokunnan näkemyksen mukaan vahvasti puoltanut myös se seikka, että erityisesti Afganistanin-operaation jälkeen Suomen sotilaallisen kriisinhallinta-osallistumisen tavoitteiden ja päämäärien tulee olla täysin selvät, laajennetaan sitten nykyistä operaatio-osallistumista merkittävästi tai osallistutaan kokonaan uusiin operaatioihin. Edellä todettuun viitaten valiokunta pitää välttämättömänä, että valtioneuvosto pitää eduskunnan kattavasti ja oikea-aikaisesti informoituna siitä, miten EUTM -operaatio kehittyy jatkossa. Jos Suomen operaatio-osallistumista vielä laajennetaan, valiokunta näkee selonteon laatimisen välttämättömäksi.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

6. Suomen ja Viron lennonvarmistusyhtiöiden yhteistyöhanke FINEST

Valiokunnan oma asia O 30/2021 vp
Asiantuntijalausunto O 30/2021 vp PuV 28.09.2021 toimitusjohtaja Raine Luojus, Fintraffic Lennonvarmistus Oy Asiantuntijalausunto A 6.
Asiantuntijalausunto O 30/2021 vp PuV 28.09.2021 vanhempi osastoesiupseeri Matti Sirkkola, puolustusministeriö Asiantuntijalausunto B 6.
Asiantuntijalausunto O 30/2021 vp PuV 28.09.2021 apulaisosastopäällikkö, everstiluutnantti Rami Lindström, Ilmavoimat Asiantuntijalausunto C 6.

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- toimitusjohtaja Raine Luojus, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, liite
- vanhempi osastoesiupseeri Matti Sirkkola, puolustusministeriö, liite
- apulaisosastopäällikkö, everstiluutnantti Rami Lindström, Ilmavoimat, liite

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

Merkittiin selvitys saaduksi.

7. Muut asiat

-

8. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 5.10.2021 Huom! klo 11:00. Yhteiskokous UaV:n kanssa.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Heikki Savola